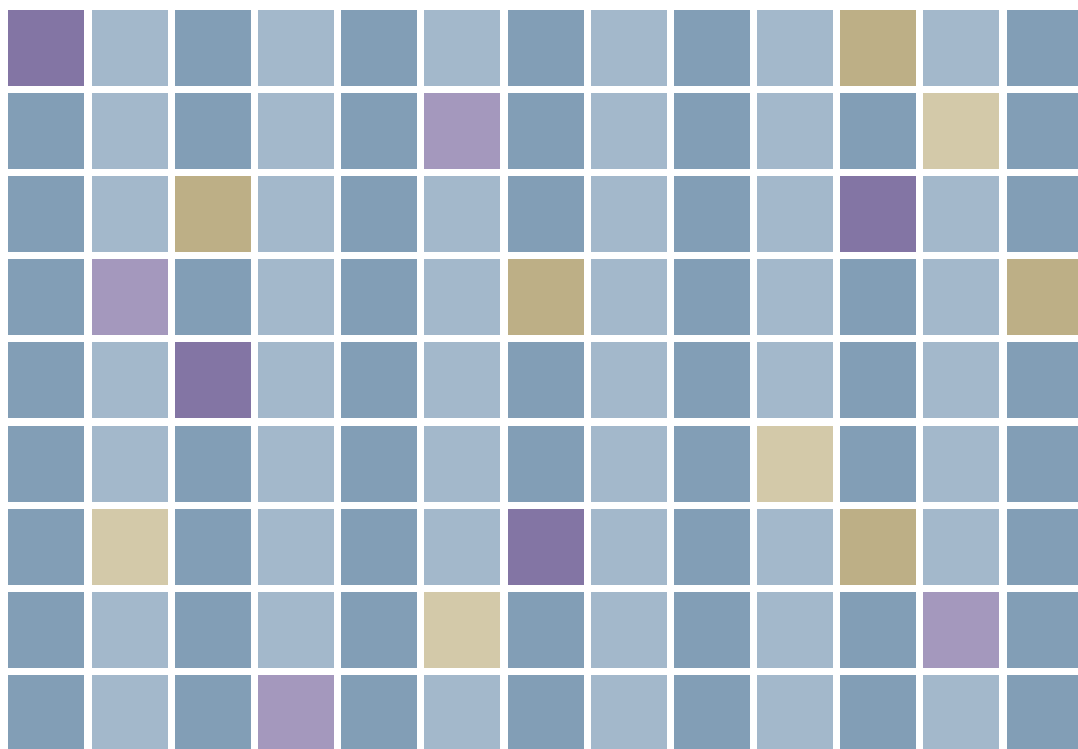

Verksamhet 2014

INSPEKTIONEN FÖR
STRATEGISKA PRODUKTER

Innehåll

GD har ordet	05
ISP i korthet	06
Nyheter & händelser	09
En blick framåt	11
Informationsarbete	16
Statistiska uppgifter	17
Processen för KM	22
Processen för PDA	25

GD har ordet

EFTER ATT EXPORTEN av krigsmateriel från Sverige präglades av en ökning under föregående år, så minskade värdet av den svenska exporten med 40 procent under 2014.

Enskilda exportaffärer har alltid haft stor påverkan på enskilda år. Förändringar i regelverk och vilken typ av affärer som görs kommer också att påverka den framtida exportstatistiken.

Förlängd översyn av lagstiftningen

Den parlamentariska kommitté vars uppgift är att ta fram förslag till en ny krigsmateriellagstiftning fick under året sitt uppdrag förlängt. Resultatet av utredningen kommer att presenteras den 30 juni 2015.

Resultat av utökat uppdrag

Från och med sista kvartalet föregående år utökades ISP:s ansvarsområde till att omfatta även export av civila skjutvapen utanför EU. Året som gått visar på att implementeringen av uppdraget genomförts bra, men att omfattningen av och arbetet med dessa ärenden varit betydligt större än beräknat.

Sanktioner

Mot bakgrund av Rysslands åtgärder som destabiliserat situationen i Ukraina har vissa restriktiva åtgärder införts samt utökats ge-

nom sanktioner. Samtidigt har sanktionerna mot Iran lättat efter överenskommelser om ömsesidiga åtgärder inom EU och Iran.

Ratificerat vapenhandelsfördrag

Regeringen beslutade i mitten av året att Sverige skulle ratificera FN:s vapenhandelsfördrag Arms Trade Treaty, vilket reglerar internationell handel med konventionella vapen. De bedömningskriterier som tillkommit avser främst internationell humanitär rätt och könsbaserat våldsanvändande. Fördraget trädde formellt i kraft den 24 december.

Christer Ahlström
Generaldirektör

Foto: Catharina Biesert

ISP i korthet

ISP är en statlig myndighet med uppdrag inom svensk utrikes- och säkerhetspolitik. Fokus ligger på kontroll och tillsyn av strategiska produkter, hantering av riktade sanktioner, ansvar som nationell myndighet för kemvapenkonventionen samt internationellt samarbete, stöd och bistånd inom dessa områden.

Förutsättningarna för ISP:s uppdrag är ett nära och aktivt samarbete med flera myndigheter samt med europeiska och multilaterala samarbetsorgan, liksom en ständig dialog med svenska industri- och teknikföretag samt organisationer.

ISP arbetar efter de lagar som riksdagen beslutat, efter EU-förordningar och efter de åtaganden som finns inom det internationella samarbetet.

Kontroll och tillsyn

Sverige har en avancerad försvarsindustri och ett flertal högteknologiska företag som i många avseenden är världsledande. ISP kontrollerar viss produktion samt export av produkter inom dessa branscher.

Vidare genomför ISP besök hos företag som står under tillsyn. Vid besöken kontrollerar ISP att företaget känner till gällande regelverk, vilka materiel som är under exportkontroll och att kunskapen om detta är införlivad i företags arbetsprocess.

Krigsmateriel

Krigsmateriel (KM) är produkter som vapen, ammunition, spanings- och mätutrustningar samt skyddsmateriel eller andra för militärt bruk utvecklade produkter. Det är ISP:s uppgift att pröva ansökningar om tillverkning och utförelse av krigsmateriel. Även tekniskt bistånd, militärt inriktad utbildning och olika samarbetsavtal prövas av ISP.

Civila skjutvapen

ISP prövar frågor om export av civila skjutvapen enligt Europaparlamentets och rådets förordning 258/2012. Detta innebär att den som vill exportera skjutvapen, delar och ammunition till ett land utanför EU, samt vissa import och transiteringsåtgärder, ska söka tillstånd hos ISP.

Produkter med dubbla användningsområden
Produkter med dubbla användningsområden (PDA) är produkter som har en etablerad civil användning. Verktygsmaskiner, värmeväxlare,

krypteringsutrustning, IR-kameror, mikroorganismer och kemikalier är exempel på sådana produkter. Det är angeläget att dessa inte hamnar i fel händer och kommer till användning för internt förtryck, för tillverkning eller nyttjande av massförstörelsevapen eller i terrorsyfte av stater eller enskilda aktörer.

Huvudregeln för dessa produkter är att export ska tillåtas om inte särskilda skäl talar emot, och det är ISP:s uppgift att pröva om export får ske.

Riktade sanktioner

Vissa länder, företag eller personer har fått begränsade möjligheter att handla med strategiska produkter på grund av sanktioner och vapenembargon. Begränsningarna innebär exempelvis att vissa produkter är förbjudna att exportera eller att pengar för affärer inte får betalas ut till företag och personer i dessa länder.

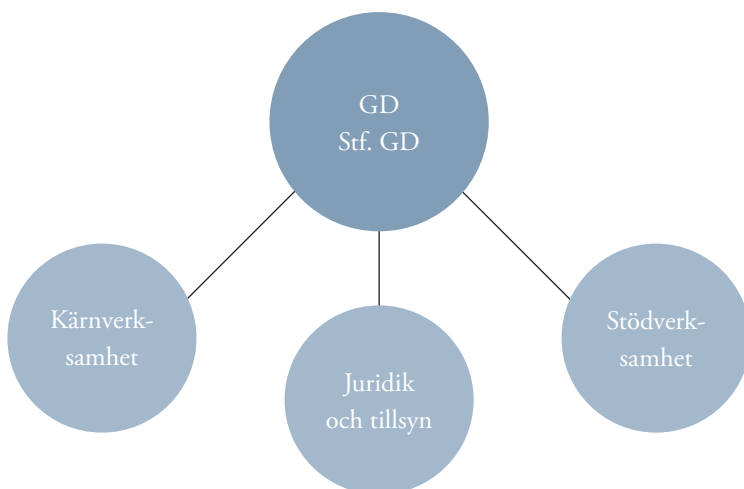
Syftet med sanktionerna är att påverka ett land att upphöra med ett visst beteende eller att genomföra vissa reformer. FN, EU och OSSE beslutar om sanktioner. ISP arbetar med sanktioner avseende Burma, Centralafrikanska republiken, Elfenbenskusten, Iran, Kongo, Libanon, Liberia, Libyen, Nordkorea, Ryssland och Ukraina, Somalia, Syrien, Vitryssland och Zimbabwe samt med eventuella frågor avseende vapenembargon riktade mot ytterligare länder.

Uppdraget innebär tillståndsprövning för export av kontrollerade produkter, frisläppande av frysta tillgångar och hantering av finansiella transaktioner.

Nationell myndighet för kemvapenkonventionen

ISP är nationell myndighet för kemvapenkonventionen. Genom åtagande i denna konvention bedrivs ett omfattande arbete

ISP:s organisation

runt om i världen med att avveckla de kemiska vapen som fortfarande finns kvar, och att samtidigt se till att det inte sker någon nyproduktion. Uppdraget innebär att vissa kemiföretag ska deklarera sin verksamhet till ISP som i sin tur gör en sammanställning till konventionens huvudorganisation OPCW. ISP bistår även OPCW vid inspektioner i Sverige. En annan viktig del i ISP:s arbete med konventionen är att fungera som knutpunkt för svensk kemisk industri och berörda myndigheter.

Internationellt samarbete, stöd och bistånd

Ett sätt att få den internationella exportkontrollen att fungera är att ha ett väl utvecklat samarbete, inom EU och Norden, med andra samarbetsländer samt genom exportkontrollregimer. Ytterligare ett viktigt område är att utbilda och informera länder där exportkontrollen inte är lika utvecklad. Syftet är att stärka arbetet med exportkontroll och icke-spridning och därmed bidra till ökad global säkerhet.

ISP:s råd

Till ISP finns tre råd knutna, Exportkontrollrådet, Teknisk-vetenskapliga rådet och Samverkansrådet.

Exportkontrollrådet (EKR)

EKR är ett rådgivande organ som består av tolv ledamöter utsedda av regeringen. Socialdemokraterna och Moderaterna har tre ledamöter vardera, medan övriga riksdagspartier har varsin ledamot. EKR:s ledamöter är underkastade samma sekretessbestämmelser som ISP:s tjänstemän.

För rådet redovisas samtliga utförelärenden och ärenden där ISP behöver råd inför

ställningstaganden gällande exempelvis nya mottagarländer eller länder där utvecklingen kräver en ny prövning.

Rådet sammanträder cirka tio gånger per år och ordförande för rådet är ISP:s generaldirektör. Även representanter för Utrikesdepartementet och Försvarsdepartementet deltar på dessa möten.

Teknisk-vetenskapliga rådet (TVR)

TVR består av ledande befattningshavare vid skilda akademier och tekniska myndigheter och bistår ISP vid avgöranden av principiellt viktiga ärenden gällande klassificering av produkter och materiel.

Rådet sammanträder kvartalsvis och ISP:s generaldirektör utser dess ledamöter.

Samverkansrådet (SVR)

SVR består av representanter från ISP, Totalförsvarets forskningsinstitut, Försvarets radioanstalt, Militära underrättelsetjänsten, Säkerhetspolisen och Tullverket. Syftet med rådet är att på ledningsnivå koordinera och fördela resurser inom området icke-spridning.

Rådet sammanträder halvårsvis och ISP:s generaldirektör utser dess ledamöter.

Lite fakta

Antal anställda: 25
Antal män/kvinnor: 13/12
Genomsnittlig ålder: 43 år
Antal ärenden: cirka 6 000
Budget: cirka 29 mnkr

Specifik kompetens:
Civilingenjörer, statsvetare och jurister

Myndigheten startades 1996 och hör till Utrikesdepartementets ansvarsområde.

Nyheter & händelser

Det har varit ett händelserikt år för myndigheten. Ytterligare sanktioner, uppdateringar av EU:s militära lista och av listan över produkter med dubbla användningsområden samt flytt till nya lokaler har framför allt utmärkt 2014.

Uppdatering av EU:s militära lista

Produktion av och handel med krigsmateriel är ett område som varje medlemsstat i EU själv har beslutanderätten över. I takt med att unionen vidgas ökar också behovet av ett samarbete i dessa frågor och under våren antogs en uppdaterad version av EU:s militära lista.

Krigsmaterielförteckningen uppdateras

I maj uppdaterades bilagan till förordningen och bland annat tillkom nya definitioner av vapen (ML1). Där finns också en ny kontroll av rymdfarkoster (ML11) och vidare finns även ett nytt nationellt tillägg gällande kemiska stridsmedel (NL3).

Utökat sanktionsuppdrag

Sedan flera år är ISP behörig myndighet att pröva ärenden gällande ett flertal länder som är ålagda sanktioner. Uppdraget utökas kontinuerligt med nya länder.

Sanktioner avseende Iran

I arbetet med att nå en långsiktig övergripande lösning på den iranska kärnenergifrågan infördes bland annat ömsesidiga åtgärder som vidtogs av EU och Iran i januari.

Sanktioner avseende Ryssland och Ukraina
Mot bakgrund av Rysslands åtgärder som destabiliserar situationen i Ukraina infördes sanktioner under hösten genom en ny förordning.

Internationellt samarbete

Det internationella arbetet bedrivs genom de exportkontrollregimer och arbetsgrupper som ISP deltar aktivt i.

Syftet med regimerna är att identifiera varor och teknologier som bör underställas exportkontroll, fastställa riktlinjer för att effektivisera exportkontrollen, utbyta information samt främja icke-spridning i kontakter med länder utanför regimerna.

Det expertstöd som ISP lämnar till

Regeringskansliet är främst inom två områden; teknik och praktiska frågor avseende tillståndsprövning och efterlevnadskontroll.

Australia Group (AG)

AG arbetar med frågor kring produktionsutrustning och material som kan ha ett användningsområde för kemiska och biologiska vapen.

Vid årets plenar deltog ISP i en workshop som behandlade olika fiktiva scenarier med utgångspunkt från en ansökan om exporttillstånd.

Missile Technology Control Regime (MTCR)

MTCR arbetar med frågor kring material, utrustning och teknik för ballistiska missiler.

Under året har ISP deltagit i möten gällande teknik, licensiering och tillsyn.

Nuclear Suppliers Group (NSG)

NSG arbetar med frågor kring produkter och teknik med bäring på nukleära vapen. ISP deltar löpande som expert på licensieringsarbetet samt som stöd till regeringskansliet i frågor kring praktisk implementering av exportkontrollregelverket.

The Wassenaar Arrangement (WA)

WA arbetar med frågor kring produkter och teknik kopplade till konventionella vapen.

Under året har kontrollistorna för produkter med dubbla användningsområden och krigsmateriel behandlats.

Konventionen mot kemiska vapen

Under våren deltog ISP på det årliga mötet för det nordisk-baltiska nätverket inom arbetet med kemvapenkonventionen. Lettland stod som värd för mötet och på plats fanns

även representanter från Norge, Danmark, Finland, Litauen och Estland.

Internationellt stöd och bistånd

ISP deltar i outreacharbete arrangerat och finansierat av EU eller ISP:s tyska motsvarighet BAFA, och under året har stöd och bistånd getts i Georgien i samband med utformandet av och information kring nytt regelverk samt på ett expertmöte för förberedelser inför EU:s outreach avseende FN:s vapenhandelsfördrag (ATT).

Ny grafisk profil

Under året har ISP gjort en mindre omarbeting av den grafiska profilen. Riksarkivets statsheraldiker har tagit fram en ny logotyp och övrigt material har omarbetats internt. Den nya grafiska profilen togs i bruk i slutet av året.

Flytt till nya lokaler

I slutet av året flyttade ISP till nya lokaler i Kista. Syftet med flytten var att undvika en förväntad höjning av hyreskostnader och att få tillgång till mer ändamålsenliga lokaler.

Uppdaterad PDA-lista

Årets näst sista dag publicerade EU en uppdaterad lista över produkter med dubbla användningsområden i bilagan till aktuell förordning och omfattande förändringar slog därmed igenom. Arbetet med listan genomförs inom de internationella exportkontrollregimerna.

En blick framåt

I detta avsnitt presenteras en beskrivning av framtida händelser och förväntningar inom svensk och internationell exportkontroll.

Först en tillbakablick

Enskilda exportaffärer har historiskt haft stor påverkan under specifika år. 2014 års faktiska export om 8 miljarder innebär en fortsatt nedgång i exporten av krigsmateriel.

1958 fördubblades exporten med leverans av jagare till Colombia, i början av 1970-talet fördubblades exporten genom leveranser av flygplan till Danmark och Finland och 1979–1980 steg exporten markant med leveranser av båtar till Malaysia samt pjäser till dåvarande Jugoslavien och Singapore. Med en order avseende kanoner till Indien steg exporten kraftfullt i slutet av 1980-talet. Under större delen av 1990-talet genomfördes få leveranser av större system.

Den ökning som ägt rum de senaste tolv åren beror på att ett antal större system har levererats parallellt till Danmark, Finland, Förenade Arabemiraten, Nederländerna, Pakistan,

Saudiarabien, Schweiz, Sydafrika och Thailand. Samtliga dessa system är nu slutlevererade. De större systemens andel av den faktiska exporten under 2003–2014 är 42 %.

Under kommande år kommer leveranser av nya samt uppgraderade fordon samt delar till ovanstående levererade system att fortsätta bidra till exportvolymen. En stor order på flygplan till Brasilien kommer också att dominera statistiken från cirka 2016. Nya affärer på aktuella större system kan inte heller uteslutas.

Förändrad kontrollista påverkar

Med en förändrad lista över kontrollerade produkter påverkas exportstatistiken.

1993 infördes en utökad kontrollista för krigsmateriel med en uppdelning i krigsmateriel för strid och övrig krigsmateriel, där framför allt kontrollen av övrig krigsmateriel

utökades. Samma år ökade exporten med cirka 1 miljard kronor mot föregående år.

Den 30 juni 2012 infördes EU:s militära lista som kontrolllista vilket innebär att 2013 var det första året som ISP kunde dra slutsatser av den utökade kontrollen fullt ut, då bland annat tekniskt bistånd och pansarplåt infördes på listan. ISP kan notera en utökad exportvolym om cirka 1 miljard för 2013, andra halvåret 2012 var ökningen ca 130 miljoner. Motsvarande siffror för 2014 är cirka 650 miljoner kronor

Ordern på flygplan från Brasilien kommer i närtid innebära betydande export av tekniskt bistånd. Generellt gäller detta i alla utvecklingsprojekt med tekniköverföring där ISP i industrins rapportering kan notera ett flertal sådana möjliga affärer.

Leasing ett betydelsefullt affärskoncept

Med omstruktureringen av Försvarsmakten till mindre volym har kvalificerad krigsmateriel frigjorts antalsmässigt. I samband med insatserna i Irak och Afghanistan har främst Storbritannien och USA leasat svensk materiel för omedelbara operativa behov, där man själv inte haft motsvarande förmåga tillgänglig.

Överskottet av flygplan och mottagarländernas begäran har lett till att staten ingått leasingavtal med Tjeckien och Ungern samt försäljning till Thailand, genom Försvarsexportmyndigheten.

ISP kan i industrins rapportering notera att ett antal leasingavtal diskuteras eller förhandlas i närtid. Då denna typ av export idag inte rapporteras i exportstatistiken innebär detta att statistiken påverkas avsevärt.

Ett förändrat kundunderlag för industrin

Den förändrade säkerhetspolitiska bilden i

Europa har inneburit att EU-staterna reducerar sina försvarsmakter. Samtidigt innebär den säkerhetspolitiska bilden globalt att exempelvis Mellanöstern och Asien ökar sina försvarsansträngningar. I Afrika söder om Sahara pågår en positiv demokratisk utveckling vilket kan öka kretsen av mottagarländer.

Denna utveckling syns i de senaste årens svenska exportstatistik, under 2014 har dock exporten till EU+ (EU, Norge och Schweiz) ökat. Försvarsindustrin anpassar också sin marknadsföring till denna förändring.

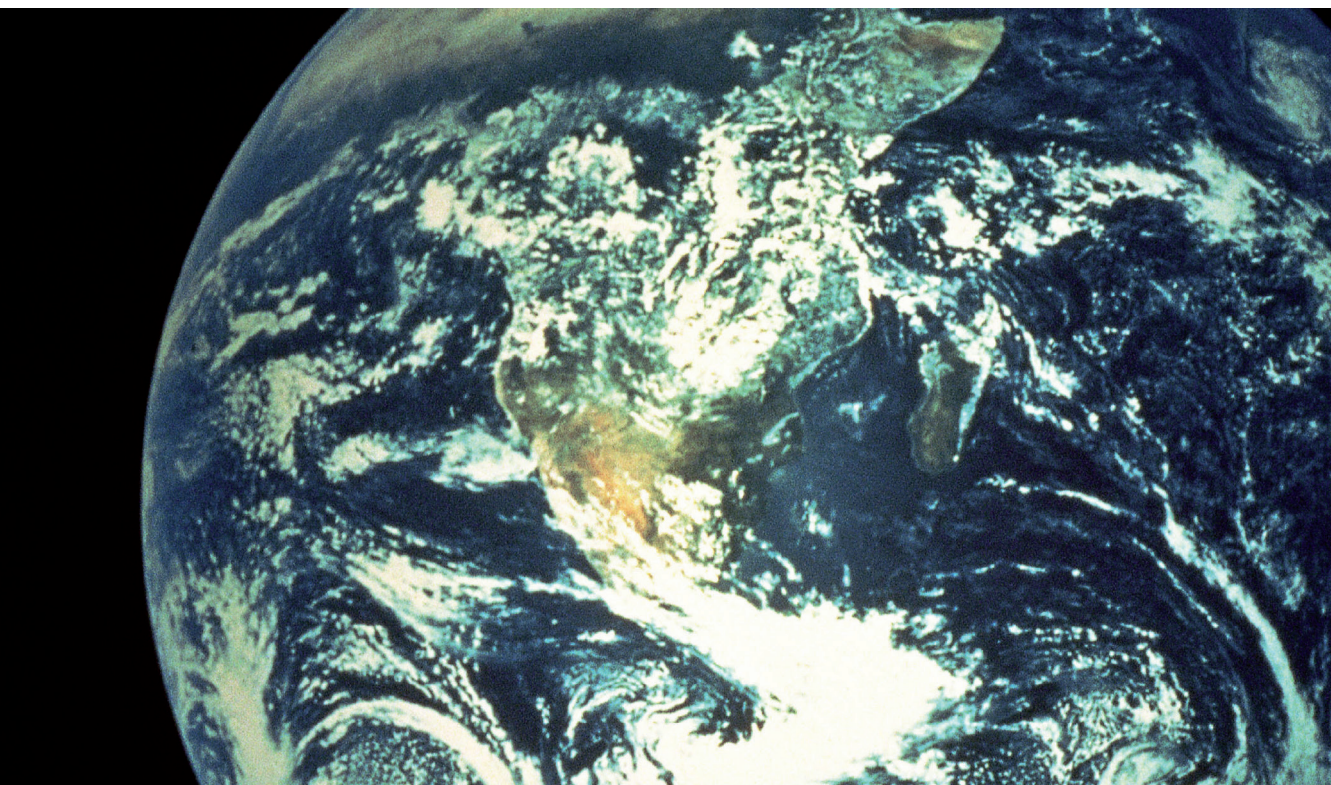
Antal samrådsärenden i Exportkontrollrådet kommer att öka i närtid i och med försvarsindustrins förändrade marknadsföring. ISP noterar samtidigt att den pågående krigsmaterielexportutredningens resultat kan komma att påverka detta.

Fortsatt kontrollutveckling inom EU/EES

Under 2009 beslutades direktivet 2009/43/EG avseende förenklad överföring av krigsmateriel inom EU. Direktivet implementerades i svensk lagstiftning från den 30 juni 2012.

Direktivet innebär en ensad struktur för överföring av krigsmateriel, en möjlighet för krigsmaterielföretag att bli certifierade som mottagare av komponenter och att EU:s gemensamma militära förteckning utgör grund för kontrollerade produkter och tekniskt bistånd. EU-kommissionen har pekat på att den praktiska implementeringen inte synes följa intentionen i direktivet, då enbart 42 företag, varav ett företag i Sverige, certifierats hittills.

Under 2014 levererades en analys till EU-kommissionen över hur införandet av direktivet har blivit. Kommissionen ska återkomma till EU-parlamentet samt medlemsstater senast 30 juni 2016 med förslag till eventuellt förändrad lagstiftning.

Då införandet av överföringsdirektivet inte motsvarat förväntningarna kan nya lagstiftningsförslag inte uteslutas. Försvarsindustrin synes inte heller se fördelar med certifiering i dagsläget. LoI-ländernas pågående arbete kan förhoppningsvis leda till bättre harmoniserade produktlistor, vilket underlättar industrins överföring mellan EES-länderna och nyttjandegraden av de generella tillstånden. EU-kommissionen kommer även att vidta åtgärder för att öka införandetakten.

Amerikansk kontroll med utmaningar

Den amerikanska regeringens planerade reform av den amerikanska exportkontrollen har hittills inneburit att ett nytt IT-system och

en beivrande myndighet har införts, medan införandet av en kontrollista och en samlad licensmyndighet verkar avlägsna.

Som ett första steg att övergå till en kontrollista har ett omfattande arbete inletts att skriva om den militära listan samt överföra kontrollen av mindre känsliga produkter och komponenter till listan över produkter med dubbla användningsområden. Under 2014 har ytterligare delar av de reviderade kontrollistorna trätt i kraft.

De amerikanska myndigheterna har även aviserat en utökad kontroll hos utländska företag avseende produkter och komponenter som exporterats från USA med de nya förenklade reglerna. Svensk försvarsindustri

är även fortsatt beroende av import från USA avseende högteknologi.

Den utökade amerikanska kontrollen av svenska företag, liksom importen av teknologi, ställer även krav på att de svenska och europeiska exportkontrollsystemen är pålitliga, robusta och transparenta.

Europeiskt arbete med PDA

EU:s arbete med exportkontroll av produkter med dubbla användningsområden har under flera år haft problem med uppdateringen av den så kallade PDA-listan, det vill säga bilaga I till EU-förordning 428/2009 där produkter och tekniker som är lagda under exportkontroll beskrivs. Listan innehåller de produkter som definierats inom de internationella exportkontrollregimerna Nuclear

Suppliers Group, Australiengruppen, Missile Technology Control Regime och Wassenaar-arrangemanget, där även majoriteten av EU:s medlemsstater deltar.

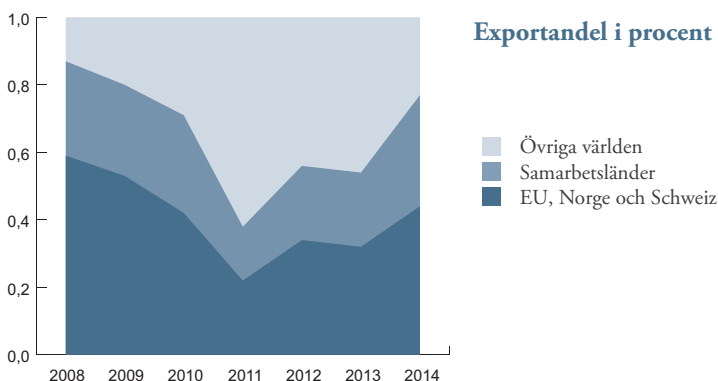
På grund av en komplicerad procedur för att genomföra ändringar i en förordning har EU alltid släpat efter med uppdateringarna av PDA-listan. En förändring av proceduren genom antagande av en så kallad delegated act som gav kommissionen rätt att snabbare införa ändringar i listan föreslogs 2012 men kom därefter att blockeras av Europaparlamentet av politiska skäl. I slutet av 2013 kom man fram till en lösning och PDA-listan uppdaterades den 30 december 2014.

Detta innebär att den process för översyn av EU:s exportkontrollsystem i förordning 428/2009, som inleddes 2011 på initiativ av

kommissionen, fick begränsade resurser under 2014. Under processarbetet har hittills ett stort antal politiskt och juridiskt svåra frågor lyfts fram av olika medlemsstater, av kommissionen och av diverse intresseorganisationer, där klart skilda perspektiv existerar, och det kommer att

bli en utmaning att förhandla och genomföra förändringar i förordningen framöver.

Under 2015 kan man förvänta sig en högre takt på arbetet från kommissionen avseende översyn av EU-förordning 428/2009.

Den säkerhetspolitiska bilden har förändrats globalt, vilket bland annat innebär att regioner som Mellanöstern och Asien ökar sina försvarsansträngningar.

Med en order till Indien avseende kanoner steg exporten kraftigt under slutet av 1980-talet. De senaste tolv årens leveranser av stora system har nu slutlevererats vilket gör att en nedgång märks av. Exporten är omräknad till 2013 års prisläge.

Informationsarbete

För att öka kunskapen kring exportkontroll och icke-spridning arbetar ISP med att informera berörda företag, myndigheter och andra intressenter om verksamheten på olika sätt.

Efterfrågade talare

ISP:s medarbetare anlitas på seminarier och konferenser både nationellt och internationellt. Under året har ISP bland annat medverkat i följande sammanhang:

- Exportkontrollföreningens utbildning av exportkontrollhandläggare
- Global Trade Controls Conference i London
- Kemikaliedagarna 2014 i Stockholm
- Seminarium om exportkontroll hos PWC
- Seminarium om PDA och sanktioner hos Svensk-Ryska Handelskammaren
- Seminarium om PDA och sanktioner hos Västsvenska Handelskammaren

Viktig kanal för informationsspridning

En av ISP:s viktigaste informationskanaler för att ge service och sprida kunskap samt göra verksamheten öppen och tillgänglig är den externa webbplatsen. Under året har bland annat informationen om sanktioner utvecklats och förtydligats.

Utskick till potentiella PDA-företag

Som ett led i att öka medvetenheten har informationsutskick gjorts till företag som potentiellt kan falla under regelverket för produkter med dubbla användningsområden.

ISP i media

Exportfrågor uppmärksammas emellanåt i media och ISP:s verksamhet drar tidvis till sig stort journalistiskt intresse.

Under året har det varit ett särskilt fokus på frågor gällande programvaran Edge med anledning av ett inslag i tv-programmet Uppdrag granskning. Även frågor kring exportlagstiftningen, export till exempelvis Saudiarabien, vissa beslut och statistik har förekommit. Vidare har ISP deltagit i flera debatter och samtal både i radio, tv och tidningar.

Statistiska uppgifter

I detta avsnitt presenteras ett urval av statistiska uppgifter gällande export av krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden under 2014.

Exporten av krigsmateriel

Under 2014 exporterade den svenska försvarsindustrin krigsmateriel till ett värde av knappt 8 miljarder kronor, vilket var en minskning med 33 % jämfört med 2013.

Den svenska exporten av krigsmateriel har under senare år dominerats av ett antal större affärer, som har fått ett stort genomslag i statistiken. Flera av dessa system har levererats klart och därmed minskar nu också värdet på den svenska exporten.

Närmare 78 % av den svenska exporten gick till EU-länder och traditionella samarbetsländer som Kanada, Sydafrika och USA. I övrigt gick 22 % av det samlade exportvärdet till ett 20-tal länder, där Thailand, Indien och Saudiarabien var de tre största exportdestinationerna.

Största exportdestinationerna

Under 2014 var de fem största exportdestinationerna för svensk krigsmateriel USA, Norge, Thailand, Storbritannien och Indien. Till USA (1 451 mnkr) har exempelvis am-

Exportens fördelning 2014		
Område	Mnkr	Procent
EU, Norge och Schweiz	3 560	45
Samarbetsländer utanför EU (Australien, Japan, Kanada, Republiken Korea, Singapore, Sydafrika, USA)	2 654	33
Övriga världen (Varav Thailand, Indien och Saudiarabien är de största mottagarna)	1 744	22

munition, marina delsystem (vapen samt ledningssystem) exporterats, till Norge (1 298 mnkr) är det leveranser av stridsfordon 90, till Thailand (532 mnkr) handlar det om följdleverans av flygsystem, robot 70, marina system och ammunition. Till Storbritannien (527 mnkr) har det exporterats reservdelar till fordon samt ammunition och till Indien (468 mnkr) var det följdleveranser till tidigare exporterad armémateriel.

Exporten till Mellanöstern och Nordafrika

Med undantag av exporten till Saudiarabien (338 mnkr) och Förenade Arabemiraten (41 mnkr) var den svenska exporten av krigsmateriel till Mellanöstern och Nordafrika

10 största exportdestinationerna 2012–2014					
#	2012		2013		2014
1	Indien	1 438	Thailand	3 319	USA 1451
2	Saudiarb.	922	USA	1 206	Norge 1298
3	Frankrike	899	Norge	962	Thailand 532
4	Pakistan	615	Saudiarb.	750	Storbrit. 527
5	Thailand	600	Indien	709	Indien 468
6	Finland	535	Storbrit.	605	Frankrike 453
7	Kanada	457	Tyskland	533	Tyskland 402
8	Singapore	445	Frankrike	492	Australien 350
9	Storbrit.	428	Australien	473	Kanada 347
10	Sydafrika	403	Finland	395	Saudiarb. 338

Export till Sydostasien och Sydasiens	
Sydostasien	Mnkr
Brunei	15
Indonesien	0,3
Malaysia	9
Singapore	158
Thailand	532
Sydasiens	Mnkr
Indien	468
Pakistan	14

Export till Mellanöstern och Nordafrika	
Mellanöstern	Mnkr
Bahrain	0,6
Förenade Arabemiraten	41
Oman	2
Qatar	0,2
Saudiarabien	338
Nordafrika	Mnkr
Algeriet	192

Export av stora system 2000-2014			
	Erieye	JAS 39 Grip.	Stridsfor. 90
Danmark			2007-2009
Finland			2003-2007
Fören. Arabem.	2010-2012		
Grekland	2000-2008		
Nederländerna			2006-2011
Norge			2013--
Pakistan	2006-2012		
Saudiarabien	2011-2014		
Schweiz			2002-2005
Sydafrika		2002-2013	
Thailand	2010-2012	2011-2013	

begränsad. Till Algeriet (192 mnkr) har följdleveranser av marina ledningssystem och maskeringssystem exporterats.

Till Bahrain (0,6 mnkr), Oman (2 mnkr) och Qatar (0,2 mnkr) har smärre följdleveranser gjorts.

Exportutveckling

Andelen export av krigsmateriel för strid (KS) uppgick 2014 till 59 % och andelen övrig krigsmateriel (ÖK) till 41 %.

Jakt- och sportskytteammunition
Jakt- och sportskytteammunition har exporterats till tjugo länder till ett värde av cirka 179 miljoner kronor.

Små och lätta vapen

Ingen export av små vapen ägde rum under 2014 och avseende lätta vapen och ammunition för båda kategorierna har export skett för cirka 2 miljarder kronor.

Största exportörerna

De tio största exportörerna har exporterat krigsmateriel till ett värde av 7 miljarder kronor.

Total export

Den svenska exporten av krigsmateriel gick till ett 50-tal länder under 2014. På nästa uppslag redovisas värdet av den totala exporten fördelat på regioner och länder.

Lätta vapen	
Typ av vapen	Export
Tunga kulsprutor (12,7 mm)	Ammunition till Norge
Granattillsats för montering på vapen (40 mm)	Ingen export
Bärbara pansarvärnspjäser	Ingen export
Rekylfria vapen (granatgevärssystem)	Granatgevärssystem har exporterats till Japan, Polen och USA. Reservdelar, övningsmateriel, komponenter och ammunition har exporterats till Australien, Chile, Danmark, Estland, Indien, Japan, Kanada, Litauen, Norge, Nya Zeeland, Polen, Portugal, Thailand, Tjeckien, USA och Österrike.
Bärbara pansarvapen	Pansarvapen har exporterats till Argentina. Reservdelar, övningsmateriel och komponenter till Argentina, Danmark, Finland, Indonesien, Norge och USA.
Granatkastare med kaliber mindre än 75 mm	Ingen export
Övrigt	Ingen export

10 största exportörerna 2014		
#	Exportör	Mnkr
1	BAE Systems Hägglunds AB	1 680
2	Saab Dynamics AB	1 376
3	Saab AB, Electronic Defence Systems	1 177
4	BAE Systems Bofors AB	567
5	Saab AB, Security and Defence Solutions	526
6	FFV Ordnance AB	434
7	Försvarets materielverk (FMV)	377
8	Saab AB, Aeronautics	367
9	Norma Precision AB	280
10	EURENCO Bofors AB	206
Totalt		6 990

Exportutveckling 2012–2014			
	2012	2013	2014
mnkr	9 760	11 942	7 958
ÖK	6 014 (62 %)	6 388 (53 %)	3 258 (41 %)
KS	3 746 (38 %)	5 554 (47 %)	4 700 (59 %)

Små vapen	
Typ av vapen	Export
Revolvrar och automatpistoler	Ingen export
Gevär och karbiner	Ingen export
Kulsprutepistoler	Ingen export
Automatkarbiner	Ingen export
Lätta kulsprutor	Ingen export
Övrigt	Finkalibrig ammunition till Belgien, Danmark, Estland, Finland, Italien, Nederländerna, Norge, Nya Zeeland, Spanien, Storbritannien, Tyskland och USA. Tillverkningsutrustning för ammunition har exporterats till Finland.

Jakt- och sportskytteammunition	
Land	Mnkr
Andorra	0,3
Australien	2
Botswana	0,08
Chile	0,6
Ecuador	0,7
Förenade Arabemiraten	0,8
Island	0,3
Japan	0,7
Kanada	0,3
Kazakstan	0,4
Namibia	0,3
Norge	29
Nya Kaledonien	0,4
Nya Zeeland	0,6
Republiken Korea	0,2
Ryssland	3,4
Schweiz	1,3
Sydafrika	4,8
USA	133
Zambia	0,1
Totalt	179

Exporten 2014 fördelat på regioner och länder					
Region	Land	Mnkr	Region	Land	Mnkr
EU			Sydamerika		
	Belgien	22		Argentina	10
	Bulgarien	0,7		Brasilien	79
	Danmark	140		Chile	7
	Estland	8		Total	96
	Finland	260	Nordostasien		
	Frankrike	453		Japan	40
	Irland	49		Republiken Korea	135
	Grekland	97		Total	175
	Italien	0,3	Sydostasien		
	Kroatien	1		Brunei	15
	Litauen	4		Indonesien	0,3
	Luxemburg	0,4		Malaysia	9
	Nederländerna	176		Singapore	158
	Polen	27		Thailand	532
	Portugal	11		Total	714
	Rumänien	0,2	Sydasien		
	Slovakien	1		Indien	468
	Slovenien	0,3		Pakistan	14
	Spanien	28		Total	483
	Storbritannien	527	Mellanöstern		
	Tjeckien	7		Bahrain	0,6
	Tyskland	402		Förenade Arab.	40
	Ungern	3		Qatar	0,2
	Österrike	9		Saudiarabien	338
	Total	2 227		Total	381
Övriga Europa			Nordafrika		
	Island	0,06		Algeriet	192
	Montenegro	0,1		Total	192
	Norge	1 269	Afrika söder om Sahara		
	Schweiz	34		Sydafrika	167
	Turkiet	0,5		Zambia	0,01
	Total	1 304		Total	167
Nordamerika			Oceanien		
	Kanada	347		Australien	348
	USA	1 318		Nya Zeeland	3
	Total	1 665		Total	351
Centralamerika			FN, Förenta Nationerna		
	Mexico	25		FN	0,06
	Total	25		Total	0,06
Total*					7 778

* Export av jakt- och sportskytteammunition utanför EU redovisas på föregående sida.

Export av produkter med dubbla användningsområden

Det är inte möjligt att lämna en fullständig redovisning av exporten av produkter med dubbla användningsområden liknande den som lämnas för krigsmateriel, eftersom området bygger på fri handel med kontroll endast när det är befogat.

Handel med dessa produkter är normalt inte tillståndspliktig inom EU, men för export till annat land krävs tillstånd.

Civil slutanvändning Antal tillstånd fördelat på 10 mest frekventa länder		
Land	Produkt	Antal
Folkrepubliken Kina	IR-kamera, kolfiberkomponenter, genomströmningsfiltreringsutrustning, kemskyddsdräkt, radarsystem, telekom/infosäk, UAV, tryckgivare, metallegeringar, tillverkningsutrustning	168
Iran	Reservdelar mejeritrustning	149
Ryska federationen	Substrat, telekom/infosäk, programvara, isostatisk press, genomströmningsfiltreringsutrustning, IR-kamera, kemskyddsdräkt, elektroniska komponenter	81
Indien	Värmeväxlare, genomströmningsfiltreringsutrustning, kolfiberkomponenter, nickelpulver, IR-kamera, elektroniska komponenter, kemskyddsdräkt	53
Israel	Genomströmningsfiltreringsutrustning, kemskyddsdräkt, värmeväxlare, metallegeringar, lagersystem, telekom/infosäk	53
Singapore	Telekom, tillverkningsutrustning, telekom/infosäk, kemskyddsdräkt, elektroniska komponenter, metallegering, genomströmningsfiltreringsutrustning	33
Taiwan	Kolfiberkomponenter, kemskyddsdräkt, substrat, tillverkningsutrustning, telekom/infosäk, radarsystem, programvara, genomströmningsfiltreringsutrustning, IR-kamera	33
Brasilien	Värmeväxlare, telekom/infosäk, UAV, kolfiberkomponenter, tillverkningsutrustning	31
Mexico	Telekom/infosäk, kemskyddsdräkt, genomströmningsfiltreringsutrustning, elektroniska komponenter	30
Republiken Korea	Plattor värmeväxlare, tillverkningsutrustning, radarsystem, metallegeringar, genomströmningsfiltreringsutrustning, IR-kamera, programvara	28

När skäligen misstanke finns om att en produkt kan komma att utnyttjas i fel syften blir export förbjuden. Vid en bedömning tittar ISP dels på produkten i sig, dels på slutanvändningen och slutanvändaren av produkten.

Nedan redovisas en övergripande bild av antal ärenden samt vilka länder och vilken typ av produkter som tillstånd har beviljats för.

Militär slutanvändning Totalt antal tillstånd fördelat på länder		
Land	Produkt	Antal
Qatar	Telekom/infosäk, IR-kamera, kemskyddsdräkt	9
Saudiarabien	Telekom/infosäk	6
Förenade Arabemiraten	Telekom/infosäk, IR-kamera	4
Republiken Korea	Programvara, IR-kamera	4
Thailand	Telekom/infosäk, värmeväxlarplåt, IR-kamera, tillverkningsutrustning, elektroniska komponenter	4
Bahrain	Telekom/infosäk	3
Jordanien	Telekom/infosäk	3
Kazakstan	Telekom/infosäk, kemskyddsdräkt	3
Kenya	Kemskyddsdräkt	1
Folkrepubliken Kina	IR-kameror	2
Turkiet	Gyron, IR-kamera	2
Colombia	IR-kamera	1
Indien	Gasmask	1
Malaysia	Kemskyddsdräkter	1
Montenegro	Telekom/infosäk	1
Oman	Telekom/infosäk	1
Singapore	Telekom/infosäk	1

Avgjorda ärenden 2012–2014			
Ärendetyp	2012	2013	2014
Produktförfrågningar	201	180	224
Förhandsbesked	162	127	183
Exporttillstånd	1 101	1 097	1 327
Catch-all	3	6	15
Överföringar till Iran	279	362	565
Avslag	5	14	34

Processen för KM

Exportkontrollprocessen för krigsmateriel bygger på lagen om krigsmateriel. Regeringens riktlinjer för export styr prövningen i varje enskilt fall och innehåller en rad förutsättningar som bör vara uppfyllda för att export ska medges.

Klassificering av produkt

Produkten som ska tillverkas och/eller tillhandahållas ska först klassificeras. Detta görs antingen av företaget eller, på företagets begäran, av ISP. Komplicerade klassificeringsärenden avgörs i samråd med Tekniskvetenskapliga rådet.

Tillverkning/tillhandahållande

Efter klassificeringen görs ansökan om tillstånd att tillverka och/eller tillhandahålla aktuell produkt eller tekniskt bistånd. Även samarbetsavtal, certifiering, militärt inriktad utbildning och utförsel kräver tillstånd.

Marknadsföring

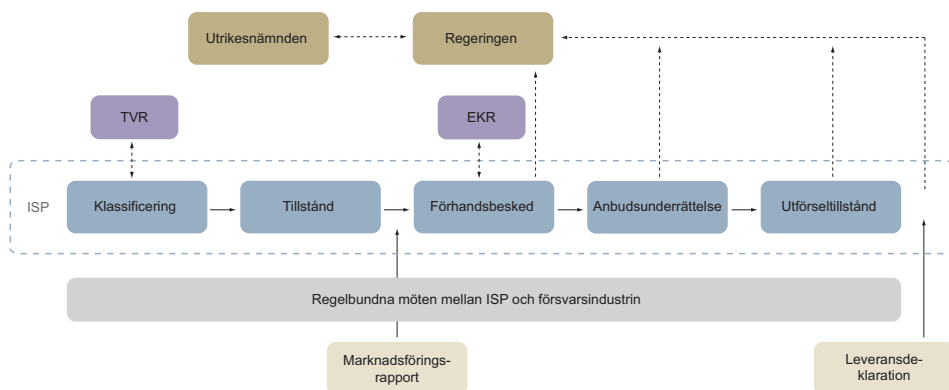
Marknadsföring av krigsmateriel är inte tillståndspliktig, men företag som bedriver marknadsföringsåtgärder är skyldiga att regelbundet redovisa och rapportera sina aktiviteter för ISP. Dessa rapporter behandlas vid de regelbundna mötena mellan ISP och företaget. Regelbundenheten avgörs främst av hur stor export företaget har.

Förhandsbesked för utförsel

Företag kan begära att ISP ska yttra sig över möjligheten att exportera krigsmateriel till en viss stat, ett så kallat förhandsbesked. Detta syftar till att göra en tidig prövning om en export ska godkännas eller inte. En sådan prövning kan göras av ISP eller efter samråd med Exportkontrollrådet. Ett positivt förhandsbesked är inte detsamma som ett utförseltillstånd, utan en slutlig prövning görs först när en ansökan om utförseltillstånd inkommit.

Anbud

Företaget ska i förväg underrätta ISP när det avser lämna en bindande offert till en kund. Den bindande offerten utgör ett viktigt steg och underrättelsen är därför en viktig kontrollstation för ISP. Normalt har offerten föregåtts av en löpande dialog med ISP vid de regelbundna företagsmötena och har kanske även förhandsprövats i EKR.

Bilden beskriver processen för utförsel av krigsmateriel.

Utförsel

All utförsel av krigsmateriel kräver tillstånd. Utförsel är ett vidare begrepp än export, och gäller för försäljning, avveckling, demonstration, förstörande prov, utställningsändamål, åtgärd, retur, annan avsikt, ersättning/komplettering, annan temporär utförsel, förlängning av leveranstid och transitering.

För viss utförsel inom EES finns det ett antal tillstånd att använda, medan övrig utförsel behöver prövas av ISP. Vid denna prövning görs en totalbedömning av för ärendet betydelsefulla omständigheter och prövar ärendet utifrån gällande lagstiftning och riktlinjer samt med beaktande av EU:s gemensamma ståndpunkt.

Export i form reservdelar och ammunition till tidigare levererade system samt leveranser som har samband med tidigare utförsel räknas som följdleveranser. Enligt gäl-

lande riktlinjer bör sådana godkännas såvida inte internationella förpliktelser föreligger, exempelvis ett embargo beslutat av FN, EU och OSSE.

Deklarationer

Företagen ska lämna in deklARATIONER för leveranser och försäljning samt redovisa avtal. Företagets försäljning och ISP:s kostnader utgör grund för de avgifter som företagen betalar.

Tillsynsbesök

Den som har fått tillstånd står under tillsyn hos ISP. Detta innebär att ISP, ibland tillsammans med Tullverket eller lokal polismyndighet, besöker företagen för att förvissa sig om att de känner till regelverket, vad som är under exportkontroll och att den kunskapen är införlivad i företagets arbetsprocess.

Lagstiftning

ISP är förvaltningsmyndighet för ärenden och tillsyn enligt lag (1992:1300) om krigsmateriel och ska pröva ansökningar om tillverkning, tillhandahållande, utförelse, samarbeten med utlandet samt certifiering.

Av lagen följer att tillstånd får lämnas endast om det finns säkerhets- eller försvarspolitiska skäl för det och det inte strider mot Sveriges utrikespolitik.

Riktlinjer

Till stöd för att tolka lagen finns riktlinjer för krigsmaterielexport och annan utlands-samverkan. Dessa är fastställda genom regeringens proposition 1991/92:174 Lag om krigsmateriel, Utrikesutskottets betänkande 1992/93:UU1, riksdagsskrivelse 1992/93:61.

Tillstånd till utförelse av krigsmateriel, eller till annan samverkan med någon i utlandet avseende krigsmateriel, bör medges endast om sådan utförelse eller samverkan

- bedöms erforderlig för att tillgodose det svenska försvarets behov,
- i övrigt är säkerhetspolitiskt önskvärd, samt
- inte står i strid med principerna och målen för Sveriges utrikespolitik.

Vid prövning ska ISP göra en totalbedömning av alla för ärendet betydelsefulla omständigheter med utgångspunkt från angivna principer.

EU:s gemensamma ståndpunkt

ISP ska även ta hänsyn till EU:s gemensamma ståndpunkt om vapenexport. Ståndpunkten består av åtta kriterier:

- Internationella förpliktelser och åtaganden (exempelvis embargon)
- Mänskliga rättigheter
- Den interna situationen i landet
- Regional fred, säkerhet och stabilitet
- Nationell säkerhet för medlemsstater och allierade
- Köparlandets efterlevnad av internationell rätt
- Risk för avledning (diversion)
- Socioekonomiska faktorer i köparlandet

Embargon

Föreligger så kallat ovillkorliga hinder, till exempel i form av embargon från FN, EU eller OSSE, får ingen export ske.

Processen för PDA

Exportkontrollprocessen för produkter med dubbla användningsområden bygger på ett grundläggande EU-regelverk för exportkontroll. Lagstiftningen utgår från att handeln i de allra flesta fall ska tillåtas. Endast i undantagsfall ska tillstånd vägras, vilket sker när skälig misstanke om att produkterna kan komma att utnyttjas för fel syften finns.

Produktförfrågan

Produkten som ska exporteras måste först klassificeras. Detta görs i första hand av företaget. Vid behov kan företaget få rådgivning av ISP i form av en produktförfrågan. Komplicerade ärenden kan ISP konsultera med Teknisk-vetenskapliga rådet.

Förhandsbesked för export

Inför en tänkbar export av en produkt kan företaget begära ett förhandsbesked av ISP. Detta syftar till en tidig prövning av den tänkta exporten och ger bara en indikation på om exporten är möjlig eller ej. För att beslut ska kunna fattas måste företaget skicka in en ansökan om exporttillstånd. I detta läge har ISP möjlighet att lyfta ärendet till Exportkontrollrådet.

Export

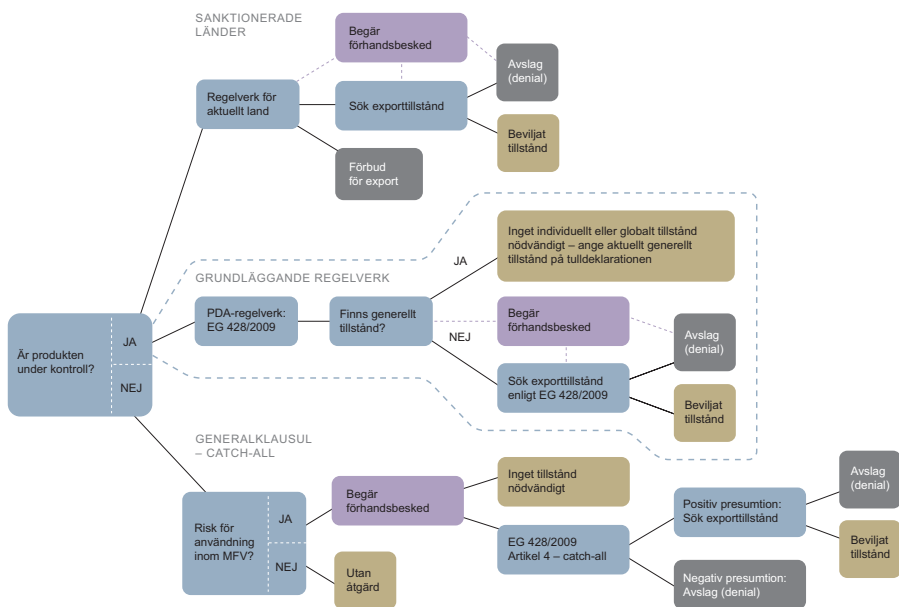
Vid export av produkter med dubbla användningsområden kan det behövas tillstånd,

beroende på typ av produkt samt vilket land eller vilken mottagare som produkten ska gå till. Det finns ett flertal EU-tillstånd för export till specifika länder utanför EU men också begränsningar gällande export för produkter och mottagare som är sanktionerade. Produkter som inte är kontrollerade kan, beroende på mottagare, behöva exporttillstånd då en så kallad catch-all-mekanism slår in.

Om ISP beslutar att avslå en ansökan om exporttillstånd meddelas detta till övriga medlemsstater i EU. Detta innebär att ingen annan medlemsstat får göra motsvarande export utan att konsultera Sverige först.

Deklaration

Företagen ska årligen lämna in avgiftsdeklARATIONER. Företagets försäljning och ISP:s kostnader utgör grund för de avgifter som företagen betalar.

Bilden beskriver processen inför export av produkter med dubbla användningsområden.

Tillsynsbesök

Den som bedriver exportverksamhet inom produkter med dubbla användningsområden står under tillsyn av ISP. Detta innebär att ISP, ibland tillsammans med Tullverket eller lokal polismyndighet, besöker företagen för att förvissa sig om att de känner till regelverket, vad som är under exportkontroll och att den kunskapen är införlivad i företagets arbetsprocess.

Inspektionen för strategiska produkter
164 90 Stockholm
08-406 31 00
www.isp.se